Umeå Universitet

Statsvetenskapliga institutionen

Regeringar och polariserade parlament

En uppsats om hur två former av polarisering påverkar regeringars stabilitet.

Uppsats för C-seminariet i statsvetenskap

Vårterminen 2024

Författare: Jonathan Gustafsson Granström

Abstract

English title: Governments and polarized parliaments: A paper on how two forms of polarization influence the governmental stability

Both the topics of government stability and political polarization have a long tradition in political science. This paper's goal was to examine if there is a causal relationship between polarization and government stability in Europe. Prior research has presented arguments for both positive and negative effects of polarization on government stability. Here, the distinction between polarization as divergence and polarization as extremity is used to clarify some of the issues in this research. Government stability is operationalized in terms of the number of days a government is in power. Polarization as divergence is operationalized using Dalton's polarization index, while polarization as extremity is measured by the size of outer-edge parties. A multiple regression analysis is used to determine if there is a correlation between these factors and government stability. The results show that there is a correlation between polarization as divergence and government stability, acting as a stabilizing factor. However, there is also a correlation between polarization as extremity and government destabilization. Therefore, the conclusion of this paper highlights the importance of distinguishing between these two understandings of polarization. Depending on the type of polarization, it can either be a positive or negative factor for government stability. The paper concludes with a discussion on the different causal explanations and how researchers can proceed to gain a deeper understanding of the subject.

Key word: government stability, polarization as divergence, polarization as extremity, outer-edge parties

Innehållsförteckning

1 Inledning 1

2 Syfte och frågeställningar 2

3 Teori och tidigare forskning 3

3.1 Regeringars stabilitet 3

3.1.1 Analytiska svårigheter med empiriska studier av regeringsstabilitet 4

3.2 Regeringen och partisystemets egenskaper 5

3.2.1 Regeringens interna egenskaper 6

3.2.2 Partisystemet och externa krav 7

3.2.3 Polarisering och regeringars stabilitet 8

3.2.4 Hypoteser 10

4 Metod 11

4.1 Urval 12

4.2 Material 13

Linjär regressionsanalys 14

4.3 Val av variabler 15

4.3.1 Beroende variabeln 17

4.3.2 Oberoende variablerna 17

4.3.3 Kontroll-variablerna 19

5 Resultat 20

5.1.1 Beskrivande resultat av polarisering i Europa 21

5.2 Regressionsanalys 24

5.2.1 Modell 1 och 2 25

5.2.2 Modell 3 och 4 27

5.3 Hypoteser 30

6 Avslutande diskussion 31

6.1.1 Betydelsen av studiens resultat 32

6.1.2 Studiens utmaningar vilka ger vägledning för vidare forskning 33

7 Referenser 36

Tabellförteckning

Tabell 1: Studiens teoretiska begrepp, dess operationalisering och kodning. s 16–17

Tabell 2: Regeringslivslängd, Polarisering i parlamentet, Andel ytterkantspartier medelvärde, median, standards avvikelse, max värde och mini värdet i Europa. s 21

Tabell 3: Regeringslivslängd, Polarisering i parlamentet, Andel ytterkantspartier medelvärde, median och standard avvikelse, Uppdelat mellan Östeuropa och Västeuropa. s 23

Tabell 4: Multivariat regressionsanalys med och utan kontroll-variabler, beroende variabel regeringslivslängd i dagar. s 25

Tabell 5: Multivariat regressionanalys med interaktions-effekter, beroende variabel regeringslivslängd i dagar. s 28

1 Inledning

Övergången från en regering till en annan är en av grundpelarna i en representativ demokrati. Att politiska spelare försöker behålla regeringsmakten i politiska thrillers på tv som *House Of Cards, Borgen, The West Wing* är något som fångar allmänhetens intressen. Det är inte bara allmänheten som är intresserade av hur regeringar kan behålla makten utan självklart är statsvetare också intresserade av detta ämne. En central fråga för statsvetare är vilka faktorer som påverkar en regerings stabilitet, varför vissa regeringar faller tidigt och varför andra håller till nästkommande ordinarie val (Laver, 2003, 28). De faktorer som huvudsakligen har ansetts vara viktiga har varit hur själva regeringen är formad, hur partisystemet ser ut och hur regeringar lyckas hantera kritiska händelser som exempelvis internationella kriser, finansiella eller monetära kriser (Laver, 2003, 28).

Tidigare forskning har visat att vissa former av regeringar, exempelvis de som har en majoritet i parlamentet eller de som har fått formellt stöd från någon del av oppositionen men även de som inte består av för stora koalitioner av partier, är mer stabila (se Alt & King 1994, 192, Laver 2003, 30, Krauss & Thürk, 2022, 786) Dessutom har forskning visat att lagar för bildandet av en regering och lagar för hur regeringar får avsättas är relevanta för regeringars stabilitet (Alt & King 1995, 192, Rubabshi-Shitrit & Hasson, 2022, 587, Bergmann, m.fl 2022, 613). Ytterligare en faktor som har studerats både inom fältet av regeringars stabilitet och inom andra statsvetenskapliga områden är politisk polarisering (hädanefter polarisering även om det som åsyftas genom hela uppsatsen är politisk polarisering). Sedan 90-talet har Europa sett en ökad grad av polarisering (Dalton, 2021, 7). Detta sammanfaller delvis med demokratiseringen av länder i Östeuropa (Nikolenyi, 2024, 123, Savage, 2013, 1029) Att samhället är polariserat till en viss grad är centralt för att demokratier ska fungera, dvs det behöver finnas en skillnad mellan partiernas positioner för att väljarna faktiskt ska kunna rösta i relation till individuella åsikter. Samtidigt som polarisering är nödvändigt för att representativa parlamentariska demokratier ska fungera, har det också argumenterats att alltför hög polarisering riskerar att skada demokratier (Svolik, 2019, 26, Arbatli & Rosenberg, 2021, 300–301). En av de negativa effekterna med en hög polarisering är svårigheterna att efter konstitutionella val bilda en regering (Oscarsson m.fl., 2021). Det har vi på nära håll kunnat följa i det extrainsatta franska valet sommaren 2024.

Tidigare forskning har däremot inte entydigt kunnat visa vilken kausal effekt polarisering har på regeringars stabilitet. Vissa forskare har argumenterat att det ökar stabiliteten för regeringar (Savage, 2013, 1034) och andra har visat att det minskar stabiliteten för regeringar (se Warwick, 1992, 334, Alt & King 1994, 192). Dessa resultat skiljer sig från varandra och det finns ingen entydig slutats om betydelsen av polarisering inom partisystem och hur det kan påverka regeringars stabilitet. De argument som har förts fram för hur polarisering påverkar regeringar har framför allt handlat om hur partier ändrar sitt beteende i relation till graden av polarisering i partisystemet. Alltså att en ändring i kontexten ändrar hur aktörerna, dvs de politiska partierna, agerar (Bergmann, 2022 613-614). Polarisering kan ha olika innebörd, en av dom är att ytterkantspartierna får ett ökat väljarstöd. Detta är vad som kallas *ökad politisk polarisering som ökad extremism* (Oscarsson m.fl., 2021, 21). En annan handlar om innehållet i partiernas politik och detta handlar om att den ideologiska distansen mellan olika politiska partier ökar, det är vad som benämns som *polarisering som ökad divergens* (Oscarsson m.fl., 2021, 21). Det kan därför vara av intresse att tydligare undersöka dels vilken variant av polarisering som finns i olika länder, dels hur stabiliteten bland olika varianter av regeringar blir påverkade av polarisering.

2 Syfte och frågeställningar

Eftersom regeringsövergångar är en av de centrala aspekterna i representativa demokratier och polariseringen har ökat i världen kan vidare kunskap kring polariseringens betydelse för regeringars stabilitet vara värdefull. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur regeringars stabilitet påverkas av polarisering i parlamentet. För att fylla en del av den kunskapslucka som finns kring hur polarisering påverkar regeringars stabilitet kommer 27 europeiska länder där parlamentet har en roll i regeringsbildandet att studeras. Utöver varianter av polarisering kommer studien att beakta olika egenskaper som regeringar besitter samt kontextuella faktorer, för att bättre kunna förstå vad som bidrar till regeringars stabilitet. Det som utmärker denna studie är fokus på både polarisering som extremism och polarisering som divergens. För att kunna undersöka detta har följande frågeställningar utformats:

1. Hur omfattande har polariseringen varit i de europeiska länderna?
2. Hur påverkar olika varianter av polarisering regeringars stabilitet?
3. Hur påverkas stabiliteten hos olika regeringskonstellationer av polarisering?

Denna studie avgränsas till att undersöka regeringar i Europa under åren 1946–2022. Den omfattar inte regeringar som avgått vid ordinarie val eller enligt andra konstitutionella regler. Mer information kring detta finns i metodavsnittet.

Här nedan kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkter att presenteras. Därefter följer ett avsnitt med den metod, de material och de operationaliseringar som valts och där redogörs även för metodöverväganden och hur själva analyserna har genomförts. I studiens resultatdel presenteras alla analyser och vad de betyder och slutligen förs en diskussion kring de slutsatser som kan dras av resultatet, vilka begränsningar studien har samt vilken ytterligare forskning som är relevant att göra.

3 Teori och tidigare forskning

Regeringars stabilitet är huvudfokus i denna uppsats. Det betyder att både frågor kring vad som påverkar stabilitet och mer precis hur polarisering har uppfattats påverka stabiliteten redogörs i detta avsnitt. Detta leder fram till frågor kring hur man kan mäta stabilitet och vilka interna och externa aspekter som påverkar regeringsstabilitet måste först diskuteras.

3.1 Regeringars stabilitet

Regeringars stabilitet är ett ämne som länge har undersökts inom statsvetenskapen (Alt & King 1996). Stabilitet handlar om hur en regering kan hantera problematik i relation till händelser och påtryckningar från partier både inom och utanför regeringen. Laver (2003) har sammanfattat forskningsfältet och klargjort att målet framför allt har varit att ta fram modeller som kan visa vilka faktorer som påverkar regeringars stabilitet. En stor del av forskningen har gjorts i länder där partierna som sitter i parlamentet har en central roll i bildandet av regeringen. Det som då har varit centralt är hur stabilitet ska förstås för att kunna undersöka detta. Laver (2003, 23–25) anser att man kan dela upp hur man ska förstå regeringars stabilitet på två olika sätt. Ett av dessa, som han kallar *a priori-sättet*, innebär att man räknar ut vilka centrala aktörer som är avgörande för att en regering ska vara stabil. Det handlar alltså om att identifiera vilka partier som är nödvändiga för att regeringen ska kunna hålla sig vid makten. Det andra sättet, som han kallar det *empiriska sättet*, bedömer regeringars stabilitet genom att räkna antalet dagar som en regering sitter vid makten – ju fler dagar, desto mer stabil anses regeringen vara.

En som utvecklar a priori-perspektivet är Nikolenyi (2004, 134–135). A priori-perspektivet är baserat på modeller inom spelteori, där partierna som sitter i regeringen antas delta i en rad förhandlingar med varandra för att behålla makten. Från detta perspektiv förstås stabilitet dels utifrån hur den dominerande aktören agerar (den som kan styra förhandlingarna), dels i relation till hur andra centrala aktörer agerar (vilka har centrala roller vid förhandlingarna) och därmed kan påverka förhandlingarna om regeringsmakten[1].

Som utgångspunkt för empiriska analyser har dock detta ansetts vara komplicerat och krävande beroende på vilken metod som används. Även Laver (2003, 37) anser det vara problematiskt att göra empiriska tester med denna utgångspunkt, eftersom det kräver att man identifierar regeringar som passar in på de olika beskrivna aktörerna inom parlamentet, för att sedan göra simuleringar för att se om det fungerar som teorin förutspår. Denna uppsats kommer inte att fokusera på a priori-sättet för att förstå regeringsstabilitet, utan kommer att fokusera på det empiriska sättet.

Det andra sättet som Laver (2003, 24–26) framför kallar han det empiriska sättet. Detta perspektiv har fokus på att förstå stabilitet hos en regering med antalet dagar en regering sitter vid makten. Med hjälp av detta sätt att förstå regeringars stabilitet så bygger denna utgångspunkt på att bygga statistiska modeller för att kunna se vilka faktorer som kan påverka att en regerings livslängd till att bli fler eller färre dagar. Laver (2003, 28–31) har sammanfattat den tidigaste debatten inom detta perspektiv där en central fråga handlade om hur forskningen skulle prioritera att hitta centrala orsaksfaktorer. Skulle fokus vara på regeringens egenskaper eller på händelser och utmaningar den utsätts för. Idag är det en etablerad förståelse att de egenskaper en regering besitter bidrar till hur den kan bemöta externa händelser och utmaningar.

3.1.1 Analytiska svårigheter med empiriska studier av regeringsstabilitet

Det empiriska sättet, där man förstår regeringsstabilitet genom antalet dagar en regering sitter vid makten har fått olika typer av kritik (Laver, 2003, Shomer m fl. 2022). Laver (2003, 28–33) diskuterar mer generella frågor kring vad stabilitet i realiteten innebär. När det gäller den empiriska förståelsen av regeringsstabilitet framhåller han att en kortare regeringsperiod inte alltid kan anses vara problematisk för stabila regeringar. Ett exempel är att en regering kan

[1] Ett exempel från en svensk kontext skulle kunna vara när Socialdemokratiska partiet under stora delar av 50- och 60-talen kunde ses som en dominerande aktör och hur Centerpartiet i samband med Januariavtalet 2019 kunde ses som en central aktör.

avgå på grund av att de förlorar ett konstitutionellt mandat, eller att de enligt konstitutionen inte kan sitta kvar längre. Dessa fall kan inte anses påverka stabiliteten hos själva regeringen, eftersom det att förlora ett val kanske inte är en fråga om regeringsstabilitet utan mer om folkets krav på ansvarstagande. Om regeringen inte får sitta längre på grund av konstitutionella regler som berör en maximal tid en regering får sitta, påverkar inte heller detta stabiliteten, då de helt enkelt inte får sitta längre.

Laver (2003, 31) tar upp ytterligare ett problem med att använda en tidsperiod som ett sätt att förstå stabilitet. En regering kan välja att avgå innan ett parlamentariskt val av strategiska skäl, alltså det är deras eget val och inte kopplat till regeringens stabilitet, utan de faller inte för att de måste, utan för att de gör det som sitt eget val. Detta handlar inte om regeringens stabilitet utan är ett strategiskt val för att kanske lyckas bättre under kommande val. Shomer m fl (2022, 568–570) fokuserar i större utsträckning på konkreta problem vid operationalisering och lyfter fram att en generell definition av regeringars fall som ska passa in på alla länder kan vara problematisk på grund av att vissa länder då kan anses ha mycket mer ostabila regeringar än vad de faktiskt har.

Därmed är det empiriska perspektivet inte heller utan problematik, men kan ändå uppfattas som det mest rimliga valet av utgångspunkt för följande studie. Denna uppsats kommer därför bygga vidare på tidigare forskning som i stor utsträckning har använt detta perspektiv. Så att veta om en regering är stabil eller inte är en empirisk fråga som kräver tydlighet och hur det mäts i denna uppsats beskrivs mer detaljerat i metodavsnittet.

3.2 Regeringen och partisystemets egenskaper

En regering kan påverkas av olika former av påfrestningar som påverkar stabiliteten. Dessa kan vara interna påfrestningar, såsom hur samarbetet fungerar mellan partierna som har bildat en regering, men också externa påfrestningar som media, internationell politik, samt partierna i parlamentet som inte ingår i regeringen, det vill säga oppositionen (Grotz & Weber, 2012, 702). I denna uppsats kommer de egenskaper som Grotz & Weber (2012, 702) har klassificerat som interna, dvs som regeringen själv besitter att vara relevanta. Det kan vara om det är en minoritets- eller majoritetsregering (Alt & King, 1995, 192) eller vilken typ av koalitionsregering det rör sig om (Krauss & Thürk, 2022, 768). Externa egenskaper innefattar vilka formella regler som en regering måste följa, hur splittrat partisystemet är (hur många partier som finns) och hur polariserat partisystemet är (vilket kan handla om en stor ideologisk spridning eller en stor andel ytterkantspartier) (Alt & King, 1995, 192). När det

gäller regeringsstabilitet kommer uppsatsen att fokusera på regeringar där parlamentet har en central roll i regeringsbildningen. Alltså blir partierna i parlamentet de viktiga analysobjekten. När det gäller partier finns det tre grundantaganden för hur partier agerar: de är röstsökande, policy-orienterade och de söker maktpositioner (Grotz & Weber, 2012, 701).

3.2.1 Regeringens interna egenskaper

När det gäller regeringars stabilitet har majoritetsregeringar visat sig vara mer stabila än minoritetsregeringar. Förklaringen till detta är att majoritetsregeringar inte kräver stöd av oppositionspartier i parlamentet (Alt & King, 1995, 192). Alltså är minoritetsregeringar mycket mer beroende av sin opposition i parlamentet. Detta har dock utvecklats av Krauss & Thürk (2022, 786) där de visat att minoritetsregeringar som har skriftliga överenskommelser med minst ett oppositionsparti inte har en större risk än majoritetsregeringar att falla. Alltså är majoritets- och minoritetsregeringar med formella överenskommelser mer stabila, medan minoritetsregeringar utan sådana överenskommelser är mer instabila då de riskerar att bli avsatta av oppositionen.

De allra mest stabila formerna av regeringar har ansetts vara enpartimajoritets regeringar, alltså att ett parti kontrollerar minst 50 procent plus 1 av parlamentets platser. När det gäller koalitionsregeringar som har majoritet kan man skilja på minimalt vinnande koalitions-regeringar och överstora koalitioner. En minimal vinnande koalition består av det minsta antalet partier som behövs för att bilda en majoritetsregering. En överstor koalitionsregering har fler partier än vad som faktiskt behövs för att ha en majoritet (Importa, 2023, 7). Överstora koalitionsregeringar har visat sig vara mer instabila och faller lättare än andra former av majoritetsregeringar (Rubabshi-Shitrit & Hasson, 2022, 587). Dock är hur mycket mer instabila de är omdiskuterat, då kritik har förts fram mot hur man har operationaliserat regeringsfall, vilket gör att överstora koalitioner anses falla mycket mer än de i realiteten faktiskt gör med annan operationalisering (Shomer m.fl., 2022, 564). Så det är fortfarande inte helt klart hur instabila överstora koalitioner är jämfört med minimala vinnande majoritetskoalitioner och minoritetsregeringar med formella överenskommelser.

Stabilitet i relation till interna egenskaper handlar alltså om 1) ett parti har en majoritet i parlamentet, dvs att partiet som regeringen är formad av håller minst 50 procent plus 1 av parlamentets platser, 2) ett flertal partier samarbetar och får 50 procent plus 1 av parlamentets platser, 3) en regering har färre än 50 procent av parlamentets platser men har stöd från andra i parlamentet. Dessa interna egenskaper påverkas också av externa påtryckningar som finns.

3.2.2 Partisystemet och externa krav

Partisystem handlar både om vilka de centrala partierna är, alltså storleken på partierna och vilka de ideologiska blocken är. Det är utifrån dessa block som partier kan alliera sig med varandra. Alltså har partisystemet både en storleksdel, hur starkt ett parti är jämfört med andra partier och ett ideologiskt perspektiv, vilka partier som kan samarbeta med vilka. Båda dessa aspekter av partisystemet är centralt för denna uppsats.

Vid beskrivningar av både partisystem och polarisering beskrivs det ofta med hjälp av metaforer som ”rum” eller att åsikter ”står efter en linje”. Det vanliga är att placera politiska åsikter och aktörer- efter en höger-vänsterskala. Man placerar aktörernas politiska åsikter på denna skala och med ett distansförhållande mellan varandra (Oscarsson m.fl. 2021, 20–21). Det som ofta diskuteras i samband med partisystem är hur partierna konkurrerar om väljare, om partierna försöker attrahera väljare i mitten eller väljare som befinner sig på de ideologiska kanterna på en höger-vänsterskala, dvs centrifugal konkurrens eller centripetal konkurrens (Hinnfors, 2019, s. 54–56). Detta kommer vara mindre viktigt i denna uppsats, utan det som här kommer att fokuseras på är hur partisystemet kan påverka förhandlingarna mellan partierna. Detta har diskuterats mycket kring för att förstå bildandet av regeringar (Oscarsson m.fl. 2021, 36), men också hur det påverkar regeringars stabilitet (Alt & King 1995, s 192), då förhandlingar om makten inte slutar efter att en regering har bildats.

Alt & King (1995, 192) samt Improta (2024, 11) har argumenterat för att mängden alternativa regeringar som finns i partisystemet ökar risken för att regeringar ska falla. Det har förts fram två möjliga sätt att mäta detta. Alt & King (1995,192) påpekar att ju fler små partier det finns i partisystemet så ökar mängden möjliga regeringar. De argumenterar för det andra sättet att mäta är att mängden förhandlingar innan en regering tillträder är en ytterligare indikator för mängden möjliga regeringar. Detta har dock bestridits av Improta (2024, 11) som anser att detta inte alls indikerar möjliga regeringar. För de var faktiskt inte möjliga om förhandlingen inte gick igenom och resulterade i en regering. Detta synliggör två olika sätt att mäta antalet möjliga regeringar. I denna uppsats kommer antalet partier att vara det relevanta. De båda är däremot överens om att ett ökat antal partier i partisystemet bidrar negativt till regeringars stabilitet.

Därmed kommer vi till en annan egenskap av partisystemet som har ansetts vara viktig för regeringsstabilitet, nämligen om partisystemet är polariserat. Som nämndes i inledningen är forskningen inte enig om polariseringens effekt på regeringar.

3.2.3 Polarisering och regeringars stabilitet

Bergmann m.fl (2022, 613-614) sammanfattar tre olika argument för hur polariseringar kan påverka regeringars stabilitet. Det första argumentet är att starka extrema eller populistiska partier är en utmaning för representativa demokratier och tvingar partier att bilda ostabila koalitioner för att inte ha med dessa extrema eller populistiska partier i regeringen[2]. Det andra argumentet är att de ökar regeringars stabilitet på grund av att partierna måste skapa ”status quo”-regeringar, vilka oftast är stabilare. Det tredje argumentet är att ökad polarisering hjälper till att sprida ut förhandlingsstyrkan och leder till att minska tiden partierna sitter vid makten då de måste bilda ideologiskt splittrade regeringar, alltså minskar regeringars stabilitet.

Alt & King (1995, 192) anser att polarisering påverkar regeringars stabilitet genom att ytterkantspartierna skapar kriser genom att utmana regeringarna. Alltså, större andel extrema partier i partisystemet borde då bidra till kortare regeringsperioder. Grotz & Weber (2012, 702–703) som även de uppfattar att ökad polarisering bidrar till mindre stabila regeringar och vidareutvecklar resonemanget och tar också upp skillnaden mellan hur olika typer av regeringar kan påverkas olika. Där exempelvis en minoritetsregering som är beroende av stöd från oppositionen för att sitta kvar kommer vara ännu mer ostabil med ökad polarisering för att ytterkantspartierna kommer utmana minoritetsregeringar. Detsamma kanske inte stämmer med majoritetsregeringar då de inte behöver stöd från parlamentet för att sitta kvar. Alltså enligt Grotz & Weber (2012) påverkas olika regeringar olika av polarisering. Det är inte destabiliserande för alla typer av regeringar.

Savage (2013, 1034) är en av de som argumenterar för att ökad polarisering leder till mer stabila regeringar på grund av att förhandlingsmöjligheterna för inblandade partier minskar. Med antagandet att partier är policymaximerande så kommer de göra olika val beroende på vilka möjligheter det finns i partisystemet. Alltså vill partier samarbeta med närliggande partier i policypreferens. Dessa möjligheter förändras enligt Savage (2013, 1034) beroende på graden av polarisering. I ett partisystem med en hög nivå av polarisering så minskar antalet möjliga samarbetspartners för partierna, då partierna som kan placeras ideologiskt nära mitten på höger-vänsterskalan blir mindre vanliga. Detta på grund av att konkurrensen går mot ytterkanterna, alltså kommer inte partierna ta risken att bryta sina samarbeten om de vill vara kvar under hela mandatperioden. För att det inte finns rimliga samarbeten att hitta om de

[2] Detta är vad Bergmann (2022) utgår ifrån i sin text att man vill undvika.

lämnar koalition, för att de ideologiska blocken blir att mer strikta i sina policy preferenser. I ett partisystem med högre nivå av polarisering skulle då regeringar som bildas hålla ihop då det finns inga andra möjliga alternativ där de kan få igenom sina policy preferenser (Savage, 2013, 1034).

Det finns en samstämmighet utifrån olika teoretiska perspektiv att det finns ett samband mellan att regeringstyperna som kräver samarbete med partier sinsemellan blir påverkade av polarisering, både polarisering som divergens och som extremism. Det gäller både för koalitionsregeringar och minoritetsregeringar, så att de inte blir avsatta. Det är i denna kontext som argumenten om att polarisering leder till instabila eller stabila regeringar blir relevant, eftersom ytterkantspartier antingen kan utmana regeringen eller så kan partierna bilda status quo-regeringar. Detta innebär att majoritetsregeringar formade av ett parti är mindre intressanta i en undersökning av polarisering eftersom de argument som talar för polariseringens påverkan handlar om att ytterkantspartier kan utmana regeringar. Detta är inte möjligt om regeringen består av ett parti med 50 procent plus en av de parlamentariska platserna. När det gäller Savage (2013, 1034) argument att polarisering faktiskt ökar stabiliteten för en regering handlar det om att partierna som regeringen består av tar kalkylerade beslut för att kunna implementera sin policy eller hindra andra partier för att implementera sina policys. Detta igen handlar om att flera partier gör ett val. Alltså borde inte majoritetsregeringar formade av ett parti i allmänhet bli påverkade av polarisering. Varianterna av regeringar som är intressanta i denna uppsats är därför minoritetsregeringar utan formella avtal, minoritetsregeringar med formella avtal, majoritetsregeringar som består av minsta möjliga vinnande koalition och majoritetsregeringar av överstora koalitioner. Detta på grund av att dessa bygger på förhandlingar mellan partierna och blir därmed påverkade av polarisering. Ett viktigt tillägg är just vilken form av polarisering det diskuteras om.

Grotz & Weber (2012, 702) lyfter att nyare demokratier, som exempelvis i Östeuropa, har mer ostabila partisystem som har lett till fler ytterkantspartier. Weber & Grotz (2012, 702) menar att Östeuropas demokratisering, omställningen till en fri marknad och integration i EU, har skapat en ostabil miljö som har lett till, i negativ bemärkelse, fler ytterkantspartier. Wang (2014, 679) har i stället argumenterat för att ökad polarisering kan korrelera starkt med högre nivåer av demokrati eftersom det ger uttryck för olika åsikter företrädda av olika partier. Att koppla ihop polarisering med ökad storlek på ytterkantspartier utan att särskilja mellan *polarisering som ökad divergens* och *polarisering som ökad extremism* kan som i fallen ovan med Weber & Grotz och Wang bli missvisande då de verkar syfta på dessa två olika former av

polarisering. Polarisering som ökad divergens handlar om politiska aktörer som är att partier, kandidater, väljargrupper och media-redaktioner flyttar sig ifrån varandra så att det ideologiska avståndet mellan aktörerna ökar. *Polarisering som ökad extremism* innebär att aktörerna i mitten av höger-vänsterskalan tappar supportrar och att aktörerna i ytterkanterna i stället får mer support, alltså att de växer i väljarstöd. Det innebär att ytterkantspartierna i ett partisystem växer eller att det framkommer nya ytterkantspartier. Detta behöver inte betyda att avståndet blir större mellan aktörerna, alltså att ett ytterkantspartis ideologiska position blir längre ifrån de andra partierna utan endast om att stödet för dem ökar (Oscarsson m.fl. 2021, 21–22). Därför är det viktig att kunna veta om det är ytterkantspartierna som är orsaken, eller den ideologiska distansen mellan partierna som påverkar regeringars stabilitet. Eftersom argumenten som lyfts kring polarisering ofta inte klargör vilken form av polarisering det gäller, exempelvis ytterkantspartiers existens eller det ideologiska avståndet mellan partier, är det svårt att veta vilken den avgörande faktorn för regeringars stabilitet är.

Detta leder fram till de hypoteser som ska testas i denna studie.

3.2.4 Hypoteser

Det centrala kommer att vara att utreda vilka de kausala faktorerna är när det gäller polarisering och dess effekter på regeringsstabilitet. Fyra hypoteser har utformats för att testas. De två första relaterar till ökad polarisering som divergens i partisystemet. Eftersom argumenten antingen anser att polarisering bidrar till att öka stabiliteten eller att minska den, kommer detta att testas enligt:

Hypotes A1: En ökad *polarisering som ökad divergens* i partisystemet korrelerar positivt med regerings stabilitet.

Hypotes A2: En ökad *polarisering som ökad divergens* i partisystemet korrelerar negativt med regerings stabilitet.

Ett stort fokus vad gäller polarisering relaterar ofta till hur partier reagerar på ytterkantspartier eller hur regeringar blir påverkade av just ytterkantspartierna. Alltså polarisering som extremism. Det är alltså ytterkantspartiernas storlek som kan ha den destabiliserande effekten. Därmed kommer även följande hypoteserna B1 och B2 att testas:

B1: En ökad *Polarisering som ökad extremism* i parlamentet korrelerar positivt med regeringsstabilitet.

B2: En ökad *Polarisering som ökad extremism* i parlamentet korrelerar negativt med regeringsstabilitet.

Om hypoteserna A1 och B1 blir bekräftade så stödjer de argumenten som Savage (2013) fört fram att polarisering leder till mer stabila regeringar. Däremot, om hypoteserna A2 och B2 blir bekräftade så stödjer de Alt & King (1994) samt Bergman m.fl. (2022) som framhåller att polarisering leder till mindre stabila regeringar. Vid tolkning av resultatet, om både om A1 och B1 blir bekräftade, kan vi starkt hävda att polarisering bidrar till stabilitet för regeringar, dvs där både polarisering som divergens och som ökad extremism är de centrala faktorerna som påverkar regeringsstabiliteten, och tvärtom om A2 och B2 blir bekräftade så innebär det att polarisering som helhet bidrar till minskad regeringsstabilitet. Om de skiljer sig åt blir det mer intressant, då innebär resultatet att det kan vara endera formen av polarisering som påverkar regeringsstabiliteten positivt eller negativt vilket även det bidrar till ökad förståelse för regeringars stabilitet i relation till polarisering. Detta gör att vi kan behöva argumentera kring vad den faktiska orsaken är till att den ena eller andra effekten skapas, alltså hur den kausala orsaken ser ut. Detta ger också en djupare förståelse för polarisering som stabiliserande eller destabiliserande fenomen i partisystem.

4 Metod

Valet av studiedesign för att undersöka hur regeringars stabilitet påverkas av polarisering är en kvantitativ studie. Det innebär att man operationaliserar vad som ska undersökas, man använder sig av ett relevant urval av data och användningen av rimliga statistiska metoder för att kunna generalisera resultaten (Hjerm och Lindgren, 2010, 20–21). En styrka med en kvantitativ metod är förmågan att generalisera resultaten och undersöka om det kan finnas samband. Med hjälp av dessa resultat kan man argumentera för en kausal relation mellan de oberoende variablerna och den beroende variabeln (Fekjaer, 2017, 14). Eftersom denna uppsats har som mål att undersöka kausala samband vad gäller ett flertal europeiska länders regeringar och hur dess stabilitet påverkas av polarisering kräver detta bearbetning av en stor mängd data. Därför kan ett kvantitativt tillvägagångssätt kan anses vara ett rimligt val.

Studien som helhet inleddes med inläsning till ämnesområdet för att kunna precisera studiens huvudsyfte och här bestäms den beroende variabeln. Utifrån allmänt tillgängliga data set utforskades olika möjligheter, data operationaliserades och de oberoende variablerna bestämdes. De regeringar som inte är relevanta för studien filtrerades bort, de variabler som

har en intervall- eller kvotskala har transformerats för att stämma in på en normalfördelnings-kurva. Därefter gjordes regressionsanalyserna i fyra steg vilka benämns som modell 1–4 i uppsatsen. Modell 1, innehåller endast de oberoende variablerna och den beroende variabeln och i modell 2 introduceras sju kontroll-variabler. I modell 3 introduceras fyra interaktions-variabler med en av de oberoende variablerna och slutligen i modell 4 ersätts de tidigare interaktions-variablerna med fyra nya interaktions-variabler tillsammans med den kvarstående oberoende variabeln. Detta leder till studiens resultat.

Här nedan presenteras urval, material och analysmetod utförligare.

4.1 Urval

I studien kommer Europiska länders regeringar att undersökas. Dessa är: Belgien, Bulgarien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern, och Österrike. Dessa 27 länder är valda då parlamenten i samtliga länder har en central roll i regeringsbildandet. Studien är upplagd så att det är lämpligt att undersöka länder där partierna i parlamenten är de aktörer som bildar och kan fälla en regering. Samtliga ovanstående länder kan räknas hit. De regeringar som kommer att studeras regerade under olika längd men under någon tid mellan åren 1946 och 2022.

De länder som var parlamentariska demokratier eller semi-presidentiella demokratier vid studiens inledande årtal 1946 var Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Kroatien, Luxemburg, Nederländerna, Norge Portugal, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Österrike. Italien har däremot haft parlamentarisk konstitution från och med 1948. Spanien, Portugal och Grekland har haft parlamentariska val sedan mitten av 1970-talet. De övriga länderna, såsom Bulgarien, Estland, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern har varit parlamentariska demokratier sedan 1990-talet när det kommunistiska blocket föll. En ytterligare viktig punkt är att Tyskland var delat mellan Öst- och Västtyskland innan 1990. Västtyskland betraktades som en parlamentarisk demokrati redan innan 1990 så Tyskland som studeras innan 1990 är Västtyskland och från 1990 är det förenade Tyskland av både tidigare Öst- och Västtyskland som studeras.

4.2 Material

Materialet som kommer att behandlas i denna uppsats är från Representative Democracy Data Archive (Hellström, m fl. 2024). Detta är samlad information och data om europeiska regeringar som är insamlad med hjälp av experter från respektive land. Materialet består av information om typer av regeringar, lagar som rör parlament och regering, samt data om partierna (Repdem.com) och finns allmänt tillgänglig via flera svenska universitets e-infrastruktur via DEMSCORE (umu.se). Mycket av den data som finns i Representative Democracy Data Archive är sammanställd med information från manifestprojektet. I det projektet analyserar de politiska valmanifest från partier i 50 olika länder (manifesto-project.wzb.eu). Detta är relevant till operationaliseringen senare i uppsatsen. Den data som har samlats in har en generell definition på när regeringar tillsätts och faller. Att en ny regering tillsätts definieras efter en rangordning i Representative Democracy Data Archive efter dessa följande kriterier.

1) när statschefen godkänner regeringen,
2) när investiturkraven i landet uppfylls,
3) datumet för det konstitutionella valet, eller
4) andra tekniska kriterier enligt landet (Hellström m.fl., 2023).

Att en regering har fallit definieras enligt Representative Democracy Data Archive när någon av följande händelser inträffar först:

1) statschefen avgår,
2) en misstroendeomröstning går igenom,
3) det hålls ett konstituerande val,
4) det sker en förändring i regeringspartiernas sammansättning, samt om en statsminister dör (Hellström m.fl., 2023).

Detta innebär att ovanstående definition inte alltid stämmer överens med ländernas officiella antal regeringar men det är denna version som används här i uppsatsen.

Totalt kommer det att vara 489 regeringar som studeras. De regeringar som kommer att studeras är de som inte fallit på grund av konstitutionella regler, exempelvis suttit max tid eller vid allmänt val, alltså att en regering fallit genom att förlora ett allmänt val som konstitutionellt ska hållas vart fjärde eller vart femte år. Dessa fall relaterar inte till en regerings stabilitet utan är en central del av den demokratiska processen (Laver, 2001, 26).

Linjär regressionsanalys

Den statistiska metod som har använts i denna studie är en linjär regressionsanalys och dataprogrammet Jamovi har använts för att genomföra analyserna. En linjär regressionsanalys är passande när sambandet mellan minst två variabler ska analyseras. Detta innebär en relation mellan minst en oberoende variabel på x-axeln och en beroende variabel på y-axel, dvs regressionslinjen. Metoden är också anpassad för att kunna analysera relationen mellan flera oberoende variabler och den beroende variabeln (Esaiasson, 2017, 391).

Linjär regressionsanalys utgår från att undersöka hur minst en variabel som definieras som oberoende variabel kan korrelera med det som definieras som den beroende variabeln. För att göra detta undersöks hur mycket av variationen som den eller de oberoende variablerna korrelerar med den beroende variabeln. Detta kallas determinationskoefficient och benämns R^2 (Esaiasson, 2017, 395). R^2 visar hur mycket de olika oberoende variablerna tillsammans kan förklara variationen i den beroende variabeln, alltså är R^2 själva styrkan i modellen. R^2 går från 0 till 1, där 0 innebär att modellen förklarar 0 procent av variationen och 1 innebär att modellen förklarar 100 procent av förändringen. Ju högre R^2, desto starkare förklaring har modellen. Dock finns det ingen regel för hur hög R^2 måste vara för att en modell ska vara giltig, utan det beror på ämnet som studeras och vilka typer av variabler som används (Thrane, 2020, 57).

R^2 dvs determinationskoefficienten är relaterad till hela modellens förklaringsstyrka. Dessutom kan man med linjär regressionsanalys beräkna hur mycket de enskilda oberoende variablerna korrelerar med den beroende variabeln, vilket kallas koefficientestimering, *b* (Esaiasson, 2017, 395). Koefficienterna däremot förklarar en variabels påverkan på den beroende variabeln. Om en koefficient är en positiv siffra, innebär det en positiv korrelation med den beroende variabeln. Om koefficienten är en negativ siffra, innebär det en negativ korrelation med den beroende variabeln.

Denna statistiska analys har därför använts för att kunna se hur olika typer av polarisering påverkar regeringars stabilitet och dessutom kontrollerat för hur olika typer av regeringar påverkas av polarisering. Genom att undersöka om koefficienten är positiv eller negativ kan vi avgöra om det är en positiv eller negativ korrelation mellan de oberoende variablerna och den beroende variabeln. Det som också är relevant för denna studie med användningen av en linjär regressionsanalys är att det går att inkludera flera kontroll-variabler, som kan avgöra om

ytterligare variabler påverkar polariseringens effekt på regeringsstabilitet. Detta kommer göras genom att skapa fyra olika modeller med olika variabler. Med de fyra modellerna kommer vi kunna få en ökad kunskap om hur fler oberoende variabler kan påverka polariseringens effekt på regeringar.

När det finns många dummy-variabler, är multikollinearitet en risk. En dummy-variabel är en variabel som indikerar om analysenheten har en viss egenskap eller inte, och kodas oftast som 1 (har egenskapen) eller 0 (har inte egenskapen). Multikollinearitet uppstår när två variabler som påverkar den beroende variabeln korrelerar med varandra, vilket kan förvränga resultaten och göra det svårt att avgöra hur mycket respektive oberoende variabler faktiskt korrelerar med den beroende variabeln. Det finns ingen enighet om hur mycket multikollinearitet som är för mycket (Thrane, 2019, 84). Multikollinearitet har kontrollerats för i gjorda analyser, och inga värden är höga bland de kontrollerade i denna studie.

Vid användning av linjär regressionsanalys är det viktig att variablerna är normalfördelade. Detta betyder att data är symmetrisk och formad som ett upp- och nervänt U. Ett problem är att data kan vara skev eller det som benämns som heteroskedasticitet. När data är skev betyder det att data inte är symmetriskt fördelad. Om data är fördelad utanför mitten av normalfördelningen kommer resultaten att bli förvrängda vid utförandet av en linjär regression analys (Thrane, 2019, 90). Heteroskedasticitet är när data inte är fördelad lika mellan den hypotetiska linjen som en linjär regressions analys antar mellan den oberoende och den beroende variabeln. Detta gör så att relationen kan anses vara linjär fast den inte är det (Thrane, 2019, 88–89). Båda dessa problem har hanterats i uppsatsen genom att transformera variablerna och den formel som har använts redovisas vid variabelgenomgången nedan.

4.3 Val av variabler

I tidigare avsnitt har det redovisats för val av studiedesign, vilket material som kommer användas, samt vilken statistisk analysmetod som ska användas. Nu kommer de teoretiska begreppen operationaliseras till konkreta variabler som går att använda för den statistiska metoden. I tabell 1 nedan sammanfattas de olika variablerna. De är uppdelade utifrån relaterade teoretiska begrepp, en kort beskrivning av operationaliseringen och hur data har kodats. Dessa variabler kommer att beskrivas mer utförligt nedanför tabellen.

Tabell 1: Studiens teoretiska begrepp, dess operationalisering och kodning

Teoretiskt begrepp	Operationalisering	Kodning
Regeringars stabilitet	Antalet dagar en regering sitter, från de tillträder enligt en generell definition tills de faller enligt en generell definition.	Är en kvotskala som bygger på summan av antalet dager en regering har suttit vid makten.
Polarisering som ökad divergens	Definieras enligt storleken på partierna samt deras ideologiska avstånd enligt $P=\sqrt{\Sigma wi(pi-\bar{p})}\,^{2}ni$	Är en intervallskala
Polarisering som ökad extremism	Procenten av partier som definierats som ytterkantspartier i parlamentet	Är en kvotskala
Konservativa partier	Andelen partier som definierats som konservativa partier i parlamentet	Är en kvotskala
Socialistiska partier	Andelen partier som definierats som socialistiska partier i parlamentet	Är en kvotskala
Flera möjliga regeringar	Effektiva partier visas enligt formel $N=1/\Sigma s^{2}i$	Är en intervallskala
Minimalt vinnande koalitionsregering	Är en regering som om ett av partierna avgår från regeringen så faller regeringen.	Är en dummy variabel 1: Ja 0: Nej
Överstor koalitionsregering	Är en regering som om ett av partierna avgår från regeringen så faller inte regeringen.	Är en dummy variabel 1: Ja 0: Nej
Minoritetsregering med en formell överenskommelse	Är en regering som kontrollerar mindre än 50 % av parlamentets platser och har en formell överenskommelse med minst ett annat parti för stöd.	Är en dummy variabel 1: Ja 0: Nej

Minoritetsregering utan en formell överenskommelse	Är en regering som kontrollerar mindre än 50 % av parlamentets platser och har inte någon formell överenskommelse med något annat parti för att få stöd.	Är en dummy variabel 1: Ja 0: Nej

4.3.1 Beroende variabeln

Regeringars stabilitet har operationaliserats som antalet dagar varje regering sitter, från det en regering tillträder och till en regering faller. Denna variabel kommer att kallas *regeringens livslängd*. Fördelen med denna operationalisering är den officiella kunskapen om när en regering bildas och när den faller, då är det enkelt att räkna dagarna en regering sitter, och ju längre en regering sitter, desto mer stabil är den. Dessa data är hämtade från Repdems data (Hellström, m.fl. 2024). Genom att inte använda regeringar som har fallit enligt konstitutionella regler och vid allmänt val, så har några av de extrema värdena tagits bort från denna data.

4.3.2 Oberoende variablerna

Den första oberoende variabeln är operationaliseringen av polarisering som divergens. Detta är operationaliseras enligt Daltons polariseringsindex och kommer kallas polarisering i parlamentet, vilket beräknas med formeln $P=\sqrt{\Sigma wi(pi-\bar{p})}^{\,2}$ (Dalton 2008, 906). Denna formel används för att avgöra om ett partisystem är högt polariserat eller lågt polariserat. I formeln är *w* hur många röster partier har fått av det totala antalet röster och P är den ideologiska position partiet har. Partiet är i och $\bar{p}$ är det viktade[3] medelvärdet på en generell andel av höger-vänster partier i parlamentet. Denna variabel samt den andra oberoende variabeln (polarisering som extremism) och ytterligare två kontroll-variabler (socialistiska partier och konservativa partier) är hämtade från Repdems data (Hellström, m.fl. 2024) och är sammanställda med hjälp av information från Manifesto Project, eller definierade enligt Manifesto Project. För att kunna jämföra de olika ideologiska positioner behöver det bestämmas en definition av ideologiska positioner vilka går att jämföra med varandra. Den ideologiska positionen som

[3] Medelvärdet är viktad mot antalet parlamentariska platser i parlament för respektive land.

används i ovanstående formel kommer från Manifesto Project baserad på kategorier förslagna av Prossers (2014, 100). Prosser (2014, 100) använder två dimensioner för sina kategorier: en ekonomisk vänster-höger skala och en auktoritär-liberal skala.

Så formeln från Dalton (2008) som mått baserad på Prossers (2014) kategorier får man med både med den ideologiska distansen mellan partierna i relation till varandra samt storleken på dessa partier. Om det är en hög siffra är det tydliga ideologiska konflikter i parlament där stora partier har starka skiljelinjer. Om siffran är låg talar det inte för lika tydliga ideologiska konflikter i parlamentet. Denna variabel är skevt fördelad och i utförandet av regressions-analysen kommer den vara transformerad. Detta gjordes enligt box-cox formel.

Den andra oberoende variabeln är polarisering som extremism. Denna kommer att vara operationaliserat som andelen av partier som definieras som ytterkantspartier i parlamentet. Ju fler röster har de i parlamentet desto större andel av parlamentets platser har de. Ytterkantspartier är kategoriserade enligt Manifesto Project som extrema högerpartier och kommunistiska partier (Hellström m.fl. 2023). Det är en sammanställning av ytterkantspartier från höger och vänster, så vi kan inte isolera vilka av dem som sitter i makten, eller om det är extrema högerpartier eller kommunistiska partier som agerar på ett specifikt sätt. Att ett parti räknas som kommunistiska och hör till vänsterfamiljen definieras enligt att följande: de strävar efter anti-kapitalism, vill införa planekonomi, är anti-imperialistiska, ger starkt stöd till fackföreningar och arbetarklassen, har en kommunistisk eller socialistisk ideologi, är för social jämlikhet (Lehmann m.fl 2023, 2). De extrema höger- och nationalistiska partierna definieras enligt följande: de prioriterar nationella intressen och kulturell konservatism, de är mot invandring, de är mot globalisering, är euro-skeptiska och driver en höger populism (Lehmann m.fl 2023, 5). Denna variabel är en kvotskala och vi kan se andelen av partierna i respektive parlament som är ytterkantspartier. Därmed kommer vi kunna urskilja om det är just dessa partiers agerande som bidrar till stabilitet eller instabilitet. Till skillnad från om vi skulle operationalisera detta som exempelvis dummy-variabler för att indikera om ytterkantspartier finns eller inte, skulle vi inte kunna avgöra om mängden ytterkantspartier har en avgörande effekt. Därför är detta en rimlig operationaliseringen av polarisering som extremism.

4.3.3 Kontroll-variablerna

Socialistiska och konservativa partier kommer att användas som kontroll-variabler och kommer att bestå av andelen av partier som definieras som antingen socialistiska eller konservativa i parlamentet. Båda dessa variabler är definierade enligt Manifesto Project (Hellström m.fl. 2023). Dessa grupper av partier är två olika variabler, där de socialistiska partierna definieras efter att deras centrala fokus är: välfärdsstatens expansion, en blandad ekonomi, representativ demokrati, omfördelning genom ekonomisk tillväxt (Lehmann m.fl 2023, 5). De konservativa partierna är definierade efter att deras centrala fokus är: konservatism och motstånd till modernism, en fri marknadsekonomi (Lehmann m.fl 2023, 5). Båda dessa variabler är kvotskalor.

Ytterligare en relevant kontroll-variabel är mängden möjliga regeringar i varje parlament. Som tidigare tagits upp är en central fråga hur många möjliga alternativa regeringskonstellationer i parlamentet som finns vilket då kan påverka risken att regeringar blir avsatta. Denna variabel kommer att operationaliseras som antalet effektiva partier inom partisystemet. Inom partisystemet är de effektiva partierna de partier som kan vara relevanta inom ett regeringsbildande (Hinnfors, 2019, 54).

Denna siffra räknas ut enligt en formel som skapades av Laakso & Taagepera (1979, 6) där man räknar det effektiva antalet partier i parlamentet. Formeln för att räkna ut detta är $N=1/\Sigma s^2i$, där Si står för den del av säten som i partiet har i parlamentet. Denna variabel kommer då att visas som en siffra på en intervallskala. Ju högre denna siffra är desto fler effektiva partier finns det i parlamentet, alltså det är fler mindre partier i partisystemet. Denna variabel är också den skev och därmed behövde transformeras. Detta gjordes genom kvadratrots omvandling. Dessa data är hämtade från Repdems data (Hellström, m.fl. 2024).

Ytterligare kontroll-variabler kommer vara dummy-variabler. Detta är variabler som man definierar genom att en analysenhet antingen är med i den kategorin/besitter den egenskapen eller så är den inte med i den kategorin/besitter inte den egenskapen. Oftast kodas det som siffran 1 om de har det och siffran 0 om de inte har det. I denna uppsats är de olika typerna av regeringar dummy-variabler. Thrane (2019, 20) påminner om vikten av att tolka dummy-variabler korrekt vid regressionsanalyser. Dummy-variabler är dikotoma variabler som endast är ett värde eller ett annat, som i det här fallet 1 eller 0. Därmed kan det inte bli en stegrande ökning utan koefficientens påverkan är endast vid existens av kategorin. Så antingen blir det en påverkan på koefficientens värde eller inte. De kontroll-variabler som kommer vara

dummy-variabler är då: en minimalt vinnande koalition, överstora majoritetskoalitioner, minoritetsregering med formell överenskommelse och minoritetsregering utan formell överenskommelse.

Minoritetsregeringar utan formella överenskommelser definieras som en regering som består av partier som kontroller mindre än 50 procent av parlamentets platser och det inte finns en formell skriftlig överenskommelse med oppositionen om specifikt stöd. Denna kommer kodas som 1 om en regering passar in på denna kategori och 0 om den inte gör det. Denna kategori skiljer sig då från minoritetsregeringar med en formell överenskommelse som definieras som en regering som består av partier som kontrollerar mindre än 50 procent av parlamentets platser och regeringen har en formell skriftlig överenskommelse med minst ett parti i oppositionen om att få stöd. Det kommer kodas som 1 om en regering passar in på denna kategori och 0 om den inte gör det.

Nästa dummy-variabel är det som kallas en minimalt vinande koalition. Detta är en majoritetsregering där ett flertal partier bildar en regering som kontrollerar 50 procent + 1 av parlamentets platser. Dock om något av partierna drar sig ut ur koalitionen så förlorar regeringen denna majoritet av parlamentets platser. Det kommer kodas som 1 om en regering passar in på denna kategori och 0 om den inte gör det. En överstor majoritetskoalition är en koalition av partier som bildar en regering där regeringen kontrollerar mer än 50 procent av parlamentets platser. Den är tillräckligt stor för att minst en av medlemmarna kan lämna regeringen utan att regeringens kontroll av parlamentets platser sjunker under 50 procent + 1.

5 Resultat

I följande avsnitt presenteras resultatet med målet att besvara frågeställningarna. Avsnittet är uppdelat i två delar. Inledningsvis besvaras första frågeställningen: hur omfattande har polariseringen varit i de europeiska länderna? Detta görs genom att analysera deskriptiva data gällande den beroende variabeln och de två oberoende variablerna. I den andra delen besvaras frågeställning två och tre. Frågeställning två är: hur påverkar olika varianter av polarisering regeringars stabilitet? Frågeställning tre är: hur påverkas stabiliteten hos olika regeringskonstellationer av polarisering? Dessa två frågeställningar besvaras med hjälp av multivariata regressionsanalyser. Målet i del två är att utreda sambanden mellan den beroende variabeln regeringars livslängd och de oberoende variablerna polarisering i parlamenten och

andelen ytterkantspartier. I hela avsnittet redovisas resultat för presenterade länder i Europa under åren 1946–2022.

5.1.1 Beskrivande resultat av polarisering i Europa

I tabell 2 nedan redogörs för både värden för regeringars livslängd, polarisering i parlament och andelen ytterkantspartier.

Tabell 2: Regeringslivslängd, polarisering i parlamentet, andel ytterkantspartier, medelvärde, median, standards avvikelse, maxvärde och mini värdet i Europa. Materialet från Repdem (Hellström, m.fl. 2024)

	Medelvärdet	*Median*	*Standards avvikelse*	*Maxvärdet*	*Mini värdet*
Regeringslivslängd	*525*	*423*	*413*	*1815*	*5*
Polarisering i parlamentet	*47.1*	*44.2*	*23.8*	*134*	*4.10*
Andel ytterkants-partier	*0,157*	*0,107*	*0,174*	*0,912*	*0*

När det gäller regeringars livslängd har den längsta regeringen suttit i 1815 dagar och den kortaste har suttit i endast fem dagar. Så när det gäller hur länge en regering sitter kan det variera i hög grad. Detta kan vi se när vi jämför medelvärdet av regeringarnas livslängd och deras standardavvikelser. Medelvärdet för en regerings livslängd är 525 dagar. Standard-avvikelsen är 413 dagar. Denna standardavvikelse ligger nära medelvärdet och därför kan vi säga att det finns en stor spridning av antal dagar i datamaterialets olika regeringars livslängd. Det är fler regeringar som har suttit färre dagar än medelvärdet. Detta ser vi genom medianen, det värde som är i mitten av alla värden. Medianvärdet på regeringars livslängd är 423 dagar vilket är lägre än medelvärdet. Alltså är det fler regeringar som har suttit kortare perioder än medelvärdet av regeringars livslängd. Detta betyder att det finns en stor spridning vad gäller längden olika regeringar har suttit vid makten, dock så har fler regeringar suttit kortare perioder än längre perioder i Europa under åren 1946 till 2022.

När det gäller den första oberoende variabeln *polarisering i parlamentet* så ju högre värde desto större är det ideologiska avståndet mellan olika partier i parlamentet men det innebär också att de större partierna i parlamentet har i större ideologiskt avstånd från varandra. Det

högsta värdet är 134 och det minsta värdet är 4.10. Här ligger medelvärdet på 47.1, och medianvärdet på 44.2, vilket är relativt nära varandra och betyder att de flesta länderna har ungefär lika nivå av polarisering i parlamenten. Även standardavvikelsen, 23, 8, är mindre än medelvärdet så spridningen är inte alltför stor. Detta betyder att polariseringens tendens i parlamenten kan sägas likna varandra. Dock kan utläsas från tabellen att det finns några avvikande fall.

Den andra oberoende variabeln är *andelen ytterkantspartier.* Variabeln andelen ytterkantspartier har värden från 0 till 1 och 0 står för inga ytterkantspartierna i parlament och 1 är att det i hela parlament enbart sitter det partier som tillhör dessa partifamiljer. I tabellen kan vi se att värdena skiljer sig åt mellan det högsta värdet som är 0,912, och det minsta värdet som är 0. Detta betyder att andelen ytterkantspartier är ca 90 procent av parlament som mest och som minst finns det inte några ytterkantspartier alls i parlamentet. Både medelvärdet och medianvärdet skiljer sig stort från maxvärdet. Det innebär att de flesta parlament har ett lägre antal ytterkantspartier än det högsta värdet på 0,912. Istället visar medelvärdet, 0,157 och medianvärdet 0,107 att det är mellan 10–15 procent som tillhör ytterkantspartier. Dock är standardavvikelsen högre än medelvärdet. Detta talar för att detta kan variera mycket men oftast är det inte mer än ca 30 procent ytterkantspartier i parlamentet. Standardavvikelsen är 0,174. Så vid första ögonkastet verkar polarisering i parlamentet och andelen ytterkantspartier stämma överens till viss del. Detta betyder att vanligtvis är andelen ytterkantspartier i parlamentet relativt lågt men kan variera och ha en större andel. En sammanfattning av resultaten i tabell 2 innebär att polarisering i parlamenten och andelen ytterkantspartier verkar visa liknande trender. Om vi däremot delar upp mellan länder som tillhör Östeuropa och Västeuropa kommer vi se en annan trend och kunna få en tydligare bild av polarisering som fenomen i Europa.

Tabell 3: Regeringslivslängd, polarisering i parlamentet, andel ytterkantspartier, medelvärde, median och standardavvikelse, uppdelat mellan Östeuropa och Västeuropa. Materialet från Repdem (Hellström, m.fl. 2024).

		Medelvärde	*Median*	*Standardavvikelse*
Regeringens	*Öst*	*427*	*375*	*321*
livslängd	*Väst*	*563*	*478*	*438*
Polarisering i	*Öst*	*39.0*	*35.3*	*18.2*
Parlamentet	*Väs*	*50.1*	*45.8*	*24.8*
Andel	*Öst*	*0,217*	*0,130*	*0,241*
Ytterkantspartier	*Väst*	*0,137*	*0,095*	*0,138*

I tabell 3 ovanför presenteras medelvärdet, medianen och standardavvikelse för den beroende variabeln regeringars livslängd och de oberoende variablerna polarisering i parlamentet och andel ytterkantspartier uppdelat mellan Östeuropa och Västeuropa. De länder som är inräknade i Östeuropa är Bulgarien, Estland, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. De länder som är inräknade i Västeuropa är Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Island, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Österrike. Länderna i Östeuropa har liknande modern historia och politisk kontext, som skiljer sig åt från länder i Västeuropa. Denna uppdelning är gjord för att lättare få en överblick över polarisering i stället för att jämföra varje land enskilt.

Det vi kan se i tabell 3 är att regeringarnas livslängd för länderna i Östeuropa är kortare än för de i Västeuropa. Dock är det fortfarande stor variationen på regeringarnas livslängd. Medelvärdet för Östeuropa är 427 dagar och deras medianvärde är 375 dagar. Medelvärdet för Västeuropa är 563 dagar och medianvärdet är 478 dagar. Alltså har Östeuropa lägre både medelvärde och medianvärde. Detta mönster fortsätter med standardavvikelsen där Östeuropa har en standardavvikelse för regeringars livslängd på 321 dagar och Västeuropas standardavvikelse är 438 dagar. Alltså är variationen mindre i Östeuropa än i Västeuropa.

Variabeln polarisering i parlament är lägre i östeuropeiska parlament än i västeuropeiska parlament samt har mindre skillnad mellan olika länders parlament. Medelvärdet i väst-europeiska parlament är 50.1, medianvärdet 45,8 och standardavvikelsen är 24.8. Detta kan

jämföras med medelvärdet på 39.0, median är 35.3 och standardavvikelserna är 18,2 för polarisering i östeuropeiska parlament. En motsatt trend visar sig med andelen ytterkants-partier. De östeuropeiska parlamenten har fler ytterkantspartierna än de västeuropeiska. I de östeuropeiska parlamenten är ytterkantspartierna mellan 13–21 procent av platserna medan i de västeuropeiska parlamenten är de mellan 9–13 procent. Medelvärdet för andelen ytterkantspartier är för Östeuropa 0,217, medianvärdet är 0,130 och standardavvikelsen är 0,241 vilket kan jämföras med andelen ytterkantspartier i Västeuropa där medelvärdet är 0,137, medianvärdet är 0,095 och standardavvikelsen är 0,138.

Sammanfattningsvis innebär detta att östeuropeiska regeringar har kortare dagar vid makten än västeuropeiska regeringar. Detta är inte förvånade då det även tidigare har lyfts fram att just Östeuropa har haft mer ostabila regeringar än Västeuropa (Nikolenyi, 2004, 123. Savage, 2013, 1029). Det som är viktigt att poängtera nu är att parlamenten i Östeuropa har fler ytterkantspartier (högre polarisering som extremism) men lägre grad av polarisering i parlament (polarisering som divergens) än parlamenten i Västeuropa. De västeuropeiska parlamenten har högre grad av polarisering i parlament (polarisering som divergens) än de östeuropeiska. Dock har de ett mindre antal ytterkantspartier (mindre polarisering som extremism). Det går inte att dra några slutsatser kring specifika samband med dessa beskrivande siffor, utan det är endast möjligt att se generella trender. Det som dock går att dra en slutsats om är att andelen ytterkantspartier (högre polarisering som extremism) inte ska blandas samman med polarisering i parlament (polarisering som divergens) då min analys ovan visar att de uppenbart skiljer sig åt.

5.2 Regressionsanalys

Sambandet mellan regeringars livslängd i dagar och de oberoende variablerna polarisering i parlament och andelen ytterkantspartier undersöks nu ytterligare via multivariata regressionsanalyser. Detta har undersökts i fyra modeller. Dessa är uppdelade så att i den första modellen (som då blir modell 1) inkluderas endast de oberoende variablerna och deras samband med polarisering i partisystemet och andelen ytterkantspartier. Den andra modellen (som då blir modell 2) introducerar de sju kontroll-variablerna: effektiva partier i parlamentet, andelen konservativa partier, andelen socialistiska partier, formell minoritetsregering, minoritetsregering, minsta möjliga vinnande koalition, överstora koalitioner.

I de sista modellerna (modell 3 och modell 4) introduceras interaktions-variabler. Detta för att se om effekten av de oberoende variablerna beror på en annan variabel, om effekten av

polarisering i parlamentet och andelen ytterkantspartier interagerar med typen av regerings-konstellationer. För att inte orsaka problem med multikollinearitet och för att inte riskera att göra modellen överstor så har de två oberoende variablernas interaktioner testats enskilt i de två återstående modellerna. I modell 3 testas interaktioner mellan andelen ytterkantspartier och regeringskonstellationer. I modell 4 testas interaktionerna mellan polarisering i parlament och regeringskonstellationer. Om det inte är några statistiska signifikanta resultat vid kontrollerandet för dessa interaktions-variabler i modell 3 och 4 så blir den tidigare modell 2 den mer relevanta modellen. Däremot om det visar sig att interaktioner är signifikanta så kan dessa, dvs modell 3 och 4 vara mer relevanta än modell 2.

5.2.1 Modell 1 och 2

Tabell 4: Multivariat regressionsanalys med och utan kontroll-variabler, beroende variabel regeringslivslängd i dagar. Materialet från Repdem (Hellström, m.fl. 2024).

	Modell 1 b	Modell 2 b
Intercept	464.0 ***	887.19***
Polarisering i parlamentet*	15.9 *	20.24*
Andelen ytterkantspartier	-460.2 ***	-231.85*
Effektiva partier i parlamentet*		-181.72**
Andel socialistiska partier		4.21
Andel konservativa partier		254.31*
Formell minoritetsregering		186.92*
Minoritetsregering		-338.86 ***
Minsta möjliga vinnande koalition		-147.94 *
Över stor koalition		-201.31 **
R^2	0.04110	0.15460
Adjusted R^2	0.00143	0.13841

p <0.05 ****p** <0.01 *****p** <0.001 Variablerna med * är transformerade

I tabell 4 ovanför presenteras modell 1 och 2. Modell 1 undersöker sambandet mellan de oberoende variablerna polarisering i parlament och andel ytterkantspartier med den beroende variabeln regeringens livslängd i dagar. Modell 1 kan endast förklara cirka 4 procent av variationen hos den beroende variabeln, regeringens livslängd i dagar (R^2=0,041). Båda oberoende variablerna talar för att det finns en statistisk korrelation med den beroende variabeln. Då regeringar som har högre värde av variabeln polarisering i parlamenten ökar

sina regeringars livslängd (*b*=15,9 och p <0,05). Korrelationen med variabeln andel ytterkantspartier visar att ju större mängd ytterkantspartier i parlamentet så har regeringar kortare livslängd (*b*=-460,2 och p <0,001). Modell 1 har ett justerat R^2-värde på 0,00143. Detta menas att endast cirka 0.01 procent av variationen kan förklaras enligt justerat R^2. Justerar R^2-värde är inte alltid det mest exakta värdet utan är justerat efter mängden variabler. Detta är framför allt viktigt att ta i bekanting ju fler variabler som är med i modellen, som är relevant för modell 3 och 4.

I tabell 4 här ovan ser vi både modell 1 och 2. Modell 2 introducerar sju kontroll-variabler. Enligt modell 2 så kan cirka 15 procent av variationen hos den beroende variabeln, regeringars livslängd i dagar, förklaras av samtliga variabler (R^2=0,1546). Detta är en ökning på 11 procent jämfört med modell 1. Det är så mycket mer förklaringskraft kontroll-variablerna bidrar med i modell 2. Det justerade R^2 är ett värde på 0,13841 alltså enligt det justerade R^2 kan 14 procent av variationen förklaras av samtliga variabler. Detta är endast en procents skillnad från det icke justerade R^2 vilket innebär låg risk att R^2 är påverkad av mängden variabler i modell 2.

Med introducerandet av kontroll-variablerna så stämmer fortfarande det generella sambandet mellan de två oberoende variablerna och den beroende variabeln, regeringars livslängd i dagar. Dock har de oberoende variablernas värden justerats. Med högre polarisering i parlamentet finns det ett samband med att regeringar har en längre livslängd (*b*=20,24 och p <0.05). Bland parlament med en högre andel ytterkantspartier finns det fortfarande ett samband att regeringar har kortare livslängd (*b*=-231,85 och p <0.05). Av kontroll-variablerna var det endast andelen socialistiska partier som inte var statistiskt signifikanta. Därmed tas den inte upp ytterligare här. Av resterande kontroll-variabler där det finns statistiskt signifikanta samband så korrelerar kontroll-variabeln andel konservartia partier (*b*= 254.31 och p <0.05) och formella minoritetsregeringar (*b*=186,92 och p <0.05) med en längre livstid för regeringarna. De statistiskt signifikanta kontroll-variablerna som korrelerar negativt med regeringars livslängd är effektiva partier i parlamentet (*b*= -181,7 och p <0.01), minoritetsregeringar (*b*= -338,86 och p <0,001), minsta möjliga vinnande koalition (*b*=-147.94 och *p* <0,05), överstora koalitioner (*b*=-201,31och p <0,05).

Modell 2 fortsätter att visa på att polarisering som divergens (variabeln polarisering i parlamentet) bidrar till mer stabila regeringar samtidigt som modell 2 också visar att polarisering som ökad extremism (variabeln andelen ytterkantspartier) bidrar till mindre stabila regeringar. Detta talar då för att dessa resultat skiljer sig från resultat i tidigare

forskning (Grotz & Webers, 2012, Savage, 2013, Bergmanns, 2022). Det kan bero att man inom tidigare forskning inte analyserat olika former av polarisering. Savage (2013) argument om att polarisering bidrar till stabila status quo-regeringar utifrån svårigheten att förhandla fram stora politiskt enade koalitioner. Detta verkar då stämma överens med ökad polarisering som divergens. Det verkar bli svårare att skapa regeringar som är politiskt eniga och därför verkar partier som bildat regeringen anpassa sig för att behålla makten. Bergmanns (2022) och Grotz & Webers (2012) argument om polariseringens negativa påverkan på regeringars stabilitet stämmer med modell 2 om man enbart har fokus på ytterkantspartier, dvs polarisering som ökad extremism. Detta resultat kan då bero på att ytterkantspartierna utmanar de sittande regeringarna för att fälla regeringen, eller för att få igenom någon specifik policy genom fällaregeringen eller för att försöka visa för väljare att de är ett bättre alternativ att rösta på. En annan möjlighet är att ytterkantspartier sitter också i regeringen och är en knepig samarbetspartner för övriga partier på grund av deras mer extrema politiska position, och därför faller regeringar i högre utsträckning när andelen ytterkantspartier i parlamentet är högre. Ytterligare en variant kan vara att det finns stora ytterkantspartier på båda ytterkanter vilket kan resultera instabila regeringar i mitten. Ett sätt att undersöka om dessa argument kan stämma ytterligare är genom de oberoende variablernas interaktion med kontroll-variablerna.

5.2.2 Modell 3 och 4

I tabell 5 här nedan ser vi modell 3 och 4 som inkluderar interaktioner-variabler mellan de oberoende variablerna och dummy-variablerna som representerar olika regerings-konstellationer.

Modell 3 inkluderar interaktionerna mellan andelen ytterkantspartier och variablerna som representerar olika regeringskonstellationer. Denna modell visar att cirka 0.17 procent av variationen hos den beroende variabeln regeringslivslängd kan förklaras av samtliga variabler i modell 3 (R^2=0,16780). Det justerade R^2 är dock lägre det icke-justerade R^2 och enligt modell 3 kan ca 14 procent av variationen hos regeringarnas livslängd i dagar förklaras (justerat R^2=1,1446). Då fler variabler inkluderas i modellen med inkluderandet av interaktions-variabler så börjar justerat R^2 skilja sig mer från det icke-justerade R^2. Detta kan betyda att med en ökning av dessa fyra ytterligare variabler i modell 3 kan det justerade R^2 värdet vara mer representativt för modellens förmåga att förklara variationen hos den beroende variabeln.

Tabell 5: Multivariat regressionanalys med interaktions-effekter, beroende variabel regeringslivslängd i dagar Materialet från Repdem (Hellström, m.fl. 2024).

	Modell 3 **b**	Modell 4 **b**
Intercept	936.5 ***	1200.85 ***
Polarisering i parlamentet*	19.5*	-7.47
Andelen ytterkantspartier	-281.6	-263.21 *
Effektiva partier i parlamentet*	-198.4 ***	-199.18 ***
Andel socialistiska partier	-27.2	-49.38
Andel konservativa partier	257.9*	225.23*
Formell minoritetsregering	93.0	-203.08
Minoritetsregering	-377.2 ***	-806.66 ***
Minsta möjliga vinnande koalition	-138.3	-304.88
Över stor koalition	-152.1	-257.73
Interaktions-variabel		
Formell minoritetsregering och Andelen ytterkantspartier	491.2	
Minoritetsregering och Andelen ytterkantspartier	285.6	
Minsta möjliga vinnande koalition och Andelen ytterkantspartier	-27.5	
Över stor koalition och Andelen ytterkantspartier	-193.5	
Formell minoritetsregering och Polarisering i parlamentet*		46.44
Minoritetsregering och Polarisering i parlamentet*		52.62 *
Minsta Möjliga Vinnande Koalition och Polarisering i Parlamentet*		16.71
Över stor koalition och Polarisering i parlamentet*		7.56
R^2	0.16780	0.17828
Adjusted R^2	0.1446	0.15535

***p** <0.05 ****p** <0.01 *****p** <0.001

Variablerna med * är transformerade

Målet med modell 3 var att undersöka interaktionen mellan andelen ytterkantspartier och olika regeringskonstellationer. Inga av interaktionerna är statistiskt signifikanta, så när det gäller andelen ytterkantspartier så ger modell 2 bättre förklaring för variablernas korrelation med regeringars livslängd. Modell 3 är har däremot några andra variabler med statistiskt signifikanta resultat. Den oberoende variabeln polarisering i parlamentet fortsätter att ha en positiv korrelation med regeringars livslängd (*b*=19,5 och p <0.05. Variabeln effektiva partier korrelerar negativt med regeringars livslängd (*b*=-198,4 och p <0.001). Ju fler mindre partier

det finns i ett parlament desto kortare blir regeringars livslängd. Andelen konservativa partier har en positiv korrelation med regerings livslängd (b= 257,9 och p <0.05). Det sista statistiskt signifikanta resultatet från modell 3 rör minoritetsregeringar och den har en negativ korrelation med regeringars livslängd (*b*=-377,2 och p <0.001). Resterande variabler visade inte statistiskt signifikanta resultat. Därmed diskuteras de inte vidare här.

I tabell 5 visas även modell 4 som inkluderar interaktionen mellan polarisering i parlament och olika regeringskonstellationer. Modell fyra är den modell som kan förklara störst variation i regeringars livslängd med ca 18 procent (R^2=0,17828). Justerade R^2 anses förklara ca 15,5 procent av variationen av regeringars livslängd (Justerat R^2=0,15535). Som tidigare nämnts kan detta vara det mer precisa värdet. Modell 4 är den modell av de två (modell 3 och 4) med interaktions-variabler som har högst R^2 och högst justerat R^2. Alltså kan interaktionen mellan polarisering i parlament och olika regeringskonstellationer anses relevant för att förklara variationen.

En av de statistiskt signifikanta interaktions-variablerna är den mellan minoritetsregeringar och polarisering i parlamentet. Detta visar att minoritetsregeringar med hög polarisering i parlament korrelerar positivt med regeringars livslängd. Därför desto högre polarisering i parlament desto stabilare minoritetsregeringar förväntas det vara (*b*=52,62 och p <0.05). Resultatet från variabeln minoritetsregeringar är statistiskt signifikant. Alltså, utan polarisering i parlamentet så förväntas minoritetsregeringar ha kortare livslängd (*b*=-806,66 och p <0.001). Modell 4 har ytterligare statistiskt signifikanta variabler. Andelen ytterkantspartier korrelerar negativt med regeringars livslängd (*b*=-263,21 p <0.05). Effektiva partier korrelerar negativt med regeringars livslängd (*b*=-199,18 och p <0,001). Andelen konservativa partier har en positiv korrelation med regeringars livslängd (b=225,23 och p <0.05). Resterande variabler här i modell 4 var inte statistiskt signifikanta. Därmed diskuteras de inte vidare.

Sammanfattningsvis, vad gäller modell 3 kan man inte med säkerhet uttala sig om polarisering som ökad extremisms påverkan på specifika regeringskonstellationer. För att i modell 3 var inga av interaktions-variablerna statistiskt signifikanta. Detta betyder att när det gäller polarisering som ökad extremism och dess påverkan på regeringars livslängd ger modell 2 en bättre förklaring än modell 3. Modell 4 fortsätter att stärka resultatet att polarisering som divergens (variabeln polarisering i parlament) har en positiv effekt på regeringars livslängd. Variabeln polarisering i parlament bidrar till att minoritetsregeringar korrelerar positivt med regeringars livslängd som annars är en av de mindre stabila regeringarna. Att minoritetsregeringar är mer stabila i parlament med hög polarisering som

divergens kan vara en konsekvens av att det finns färre möjliga alternativ för att bilda en regering än med mindre divergens i parlamentet. Därför kan minoritetsregeringar vara det enda rimliga alternativet på grund av svårigheterna att bilda en regering med enhetlig ideologisk utgångspunkt i en koalitionsregering (oavsett konstellation) med majoritet. Detta kan betyda att möjligheterna för minoritetsregeringar att sitta kvar ökar. Det blir så att säga det minst dåliga alternativet.

5.3 Hypoteser

Här kommer hypoteserna som togs upp i teorikapitlet att gås igenom. Resultaten kommer att diskuteras utifrån modell 2, 3 och 4. Som en påminnelse så kan modell 3 inte säga något om interaktioner mellan andel ytterkantspartierna och regerings konstellationerna. Modell 4 stöder resultaten i modell 2 genom att ha liknande resultat trots att en rad interaktions-variabler har introducerats.

Hypotes A1: En ökad *polarisering som ökad divergens* korrelerar positivt med en regerings stabilitet.

Hypotes A1 stärks, eftersom det finns en positiv korrelation med 28,8 dagars ökad längd per ökning av polarisering. Detta stärks ytterligare med modell 4 som visar hur polarisering i parlamentet har en positiv effekt om det är en minoritetsregering som annars har en negativ korrelation med regeringars livslängd.

Hypotes A2: En ökad *polarisering som ökad divergens* korrelerar negativt med en regeringsstabilitet.

Hypotes A2 faller, då det inte finns en negativ korrelation med ökad polarisering i partisystemet vad gäller regeringars livslängd.

Hypotes B1: En ökad *polarisering som ökad extremism* korrelerar positivt med regeringsstabilitet.

Hypotes B1 faller, då andelen ytterkantspartier inte korrelerar positivt med regeringars livslängd.

Hypotes B2: En ökad *polarisering som ökad extremism* korrelerar negativt med regeringsstabilitet.

Hypotes B2 stärks, då andelen ytterkantspartier i parlamentet korrelerar negativt med regeringens livslängd. Denna korrelation är stark, då regeringars längd riskerar att minska med cirka 230 dagar med ju större andel av ytterkantspartier i parlamentet. Alltså talar det starkt för att regeringars stabilitet minskar med ökad andel ytterkantspartier i regeringen.

6 Avslutande diskussion

I denna uppsats har relationen mellan polarisering och regeringsstabilitet undersökts. Syftet har varit att undersöka hur regeringars stabilitet påverkas av polarisering i parlamentet. För att undersöka detta formulerades tre frågeställningar vilka kommer att besvaras här nedan.

Den första frågeställningen gällde *hur omfattande har den polarisering varit i de europeiska länderna?* Den generella trenden i Europa har varit att parlamenten har haft relativt låga nivåer av såväl polarisering som divergens som polarisering som extremism. Det är dock en skillnad mellan en sammanslagning av länder i Västeuropa respektive Österuropa. För Västeuropa är det högre nivåer av polarisering som divergens medan för Österuropa är det högre nivåer av polarisering som ökad extremism. Trots högre nivåer av polariserings som divergens i Västeuropa har sammanslagningen av länder i Västeuropa en lägre nivå av polarisering som extremism. Österuropa har en låg nivå av lika polarisering som divergens dock en högre nivå av polarisering som extremism. Det betyder att man kan se en separation mellan dessa två begrepp, och att polarisering i den ena formen inte nödvändigtvis innebär en ökning av den andra formen.

Den andra frågeställningen gällde *hur påverkar olika varianter av polarisering regeringars stabilitet?* Denna frågeställning besvarades genom att testa fyra hypoteser, där hypotes A1 och B2 finner stöd. Hypotes A1, som innebar att polarisering som divergens har en positiv korrelation med regeringsstabilitet och hypotes B2 som var att polarisering som ökad extremism stöds genom att den korrelerar negativt med regeringsstabilitet. De övriga två hypoteserna, A2 och B1, hade inte stöd.

Den tredje frågeställning gällde *hur påverkas stabiliteten hos olika regeringskonstellationer av polarisering?* Därför undersöktes såväl polarisering som divergens som polarisering som extremism och dess påverkan på olika regeringsbildningar. Av de olika regerings-konstellationer som undersöktes så hade polarisering som divergens en positiv effekt på minoritetsregeringar vilka blir mer stabila av polarisering som divergens. Polarisering som

ökad extremism visade däremot inte statistiskt signifikanta resultat i relation till någon av regeringskonstellationerna.

Slutsatserna från studien är att polarisering kan både ha en positiv och en negativ effekt på regeringars stabilitet. Det beror på formen av polarisering. Där polarisering som divergens ökar stabiliteten för regeringar i Europa och polarisering som extremism minskar stabilitet för regeringar i Europa.

6.1.1 Betydelsen av studiens resultat

En av fördelarna med denna studie är den tydliga skillnaden i operationaliseringen av polarisering, där de olika variablerna skiljer sig åt. Resultaten stärker argumentet att polarisering som divergens har en positiv effekt på regeringars stabilitet, medan polarisering som ökad extremism har en negativ effekt på regeringars stabilitet. Detta ger ytterligare insikt i hur polarisering påverkar regeringsstabilitet, där vi ser en skillnad beroende på vilken typ av polarisering som sker. Dessa effekter är inte motsägande eftersom de representerar olika fenomen som inte nödvändigtvis inträffar samtidigt. Detta kan förklara en del av de skilda resultat som finns i litteraturen (se Grotz & Weber, 2012. Savage 2013. Bergmann m.fl. 2022). Dessutom kontrollerades för om andra partifamiljer (än studiens huvudsakliga undersöknings-grupp, dvs ytterkantspartier) har en stabiliserande eller destabiliserande effekt på regeringars längd vid makten.

Savage (2013) hävdade att polarisering leder till mer stabila regeringar, vilket stämmer om det gäller polarisering som divergens. Detta gäller särskilt för stabiliteten hos minoritetsregeringar, vilket visas genom interaktionseffekten med polarisering i parlamentet, dvs polarisering som divergens. Detta går dock emot det argument från Grotz & Weber (2012) jag tidigare förde fram, att minoritetsregeringar borde vara mer känsliga för negativ påverkan av båda typerna av polarisering. I stället verkar det som att ökad ideologisk distans stabiliserar minoritetsregeringar. En möjlig förklaring till detta är att det, på grund av svårigheten att bilda en regering med stor ideologisk distans mellan inblandade partier, därför finns få andra alternativ. Därmed blir minoritetsregeringar stabilare då det inte finns andra rimliga alternativ. Dock är detta endast en spekulativ kausal tolkning, och regressionsanalysen kan endast visa på effekt, inte hur den uppstår.

Grotz & Weber (2012) argumenterade för att polarisering påverkar regeringars stabilitet negativt, och de lyfter fram ytterkantspartier som den primära orsaken. Detta stämmer överens

med resultaten från denna studie. Dock visar den linjära regressionsanalysen endast att det kan finnas en påverkan, men de utförda analyserna i uppsatsen har inte kunnat ta hänsyn till om ytterkantspartierna sitter i opposition eller i regeringen, utan endast deras storlek i parlamentet. Detta kan vara en viktig skillnad. En kausal förklaring till resultaten kan vara att det möjligtvis är svårt att samarbeta med ytterkantspartier inom en regering. Detta på grund av deras mer extrema positioner vilket då gör regeringar mer instabila. Detta argument förs fram av Bergmann m.fl. (2022). En alternativ förklaring kommer från Grotz & Weber (2012), som menar att ytterkantspartier utmanar regeringar och därför faller regeringarna. En tredje kausal förklaring kan vara att två ytterkantspartier från vardera ideologiska sida växer samtidigt. Detta kan då leda till svårigheter att bilda regeringar som är ideologiskt enade. Det kan då innebära att det finns för få tillräckligt stora partier i den ideologiska mitten. I en sådan kontext finns två stora motpoler på vardera av de ideologiska ytterkanterna av parlamentet vilket då kan leda till instabilare regeringar. Då vi inte kan urskilja vilka av dessa kausala förklaringar det kan vara så kan det behövas andra tydligare operationaliseringar för vidare forskning.

Sammanfattningsvis har denna uppsats bidragit med att förtydligade vikten av att skilja mellan de olika varianterna av polarisering. Det kan bidra till missvisande förståelse om det inte tydligt poängteras vilken formar av polarisering som det gäller. Detta resultat har visat att det är polarisering som divergens som är stabiliserande och polarisering som extremism som är destabiliserande. Detta kan stärka idén att en varierad spridning av politiska åsikter är en central del för representativa demokratier så som Wang (2014) argumenterade för. Då det dessutom verkar leda till mer stabila regeringar. Att regeringar inte faller innan mandatperioders slut kan vara viktigt för att demokratier ska kunna vara stabila. Studiens resultat talar också om att ytterkantspartier ofta skapar instabilitet för regeringar. Hur och varför detta sker har diskuterats, men det kan inte fastställas definitivt i denna uppsats. Att just partier som tillhör någon av dessa ytterkantsparti-familjer bidrar till mindre stabilera regeringar är något som måste utvecklas vidare i framtida forskning.

6.1.2 Studiens utmaningar vilka ger vägledning för vidare forskning

Denna studie har både för- och nackdelar när det gäller att bekräfta resultaten och den kausala koppling som föreslås. En av de viktigaste aspekterna av studiedesignen som talar för att det finns en kausal koppling är att longitudinell data har använts, det vill säga insamlad över flera år. Detta gör att man med större säkerhet kan anta att det finns ett kausalt samband och inte

bara en korrelation. Eftersom data sträcker sig över en längre tidsperiod, borde man inte se en korrelation om det inte fanns ett kausalt samband. Dock kvarstår osäkerheten om detta är den primära orsaken eller om det finns ytterligare, bakomliggande faktorer till regeringars stabilitet. En av de vanliga fallgroparna med statistiska studier kan vara omvänd kausalitet – det vill säga att det faktiskt inte är de två typerna av polarisering som påverkar regeringens stabilitet, utan att det är regeringens stabilitet som påverkar polariseringen. Detta är inte heller helt osannolikt, till exempel kan ytterkantspartier växa i andel när regeringar faller oftare.

Som tidigare nämnts, i Östeuropa där det finns fler ytterkantspartier, kan detta bero på att det har varit och är ett mer instabilt politiskt klimat, vilket i sin tur har lett till fler ytterkantspartier. Ett mer instabilt politiskt klimat skulle då kunna förklara mer instabila regeringar, med en korrelation till andelen ytterkantspartier. Återigen, fördelen med longitudinella data som används i denna uppsats är att data från innan inkluderingen av Östeuropa, när endast Västeuropa, som är mer stabilt ingick i studien. Storleken på materialet bidrar också till att bekräfta den kausala kopplingen varför denna uppsats ändå kan sägas visa på relevant kunskap.

När det gäller operationalisering finns det två huvudsakliga problem: andelen ytterkantspartier och insamlingen av material. Det första problemet uppstår när polarisering operationaliseras som extremism genom ytterkantspartier. Detta innebär att partifamiljer från olika sidor av det ideologiska spektrumet klumpas ihop, vilket leder till en förenkling där alla ytterkantspartier behandlas som likvärdiga. Det innebär att högerextrema partier och kommunistiska-/socialistiska partier betraktas som om de har samma effekt på regeringars stabilitet. Denna förenkling innebär att vi inte kan avgöra om det finns skillnader i hur ytterkantspartier från olika sidor av det politiska spektrumet agerar, eller hur andra partier agerar gentemot dem. Vi kan inte heller säga om det är existens av två motpoler i partisystem från ytterkanter som bidrar till svagare regeringar. Alltså en politisk kontext där det finns ett stort parti på ytterkanten av högersidan och ett stort parti på ytterkanten av vänstersidan. Även om detta problem inte är tillräckligt stort för att påverka studiens övergripande tillförlitlighet, begränsar det den kunskap vi får från resultaten. Vi vet att ytterkantspartier spelar en avgörande roll, men vi kan inte avgöra om deras påverkan skiljer sig åt beroende på partifamilj. Eller på deras strategiska position i parlamentet. På så sätt förloras nyanser i analysen, vilket är något som bör undersökas vidare.

Slutligen är modellens svaghet ett möjligt problem. Ett bekymmer med resultaten i denna studie är modellernas låga R^2-värden. För det första har de oberoende variablerna väldigt låga

R^2-värden, där de endast kan förklara 5 procent av variationen i regeringars livslängd. Detta innebär att de inte kan ses som en av de avgörande faktorerna för regeringars stabilitet. Dock har det aldrig påstått att de skulle vara det, utan snarare en av flera faktorer som påverkar bland möjliga externa faktorer. Helheten av denna modell kan endast förklara 15 till 17 procent av variationen, beroende på interaktionseffekterna. Detta innebär att ytterligare variabler som anses teoretiskt relevanta behövs. Sådana variabler kan inkludera olika institutionella faktorer, ekonomiska faktorer och väljarnas opinion. Eftersom regeringar behöver hantera olika utmaningar för att kunna behålla makten kan en mängd faktorer spela en roll, till exempel politiska skandaler, som kan vara avgörande men som kan vara svåra att inkludera som variabel i statistiska modeller. Alltså behöver en fullständig analys inkludera ett utökat antal variabler i modellerna. Dock är det tveksamt om det någonsin kommer att finnas modeller som kan förklara närmare 80 procent av variationen, eftersom det kan finnas alltför många olika faktorer och oförutsedda händelser som påverkar regeringars stabilitet. Därför kan denna uppsats ändå vara ett mindre bidrag.

7 Referenser

ALT, J. E., & KING, G. (1994). Transfers of Governmental Power: The Meaning of Time Dependence. *Comparative Political Studies*, *27*(2), 190–210. https://doi.org/10.1177/0010414094027002002

Arbatli, E., & Rosenberg, D. (2021). United we stand, divided we rule: how political polarization erodes democracy. *Democratization*, *28*(2), 285–307. https://doi.org/10.1080/13510347.2020.1818068

Bergmann, H., Bäck, H., & Saalfeld, T. (2022). Party-system polarisation, legislative institutions and cabinet survival in 28 parliamentary democracies, 1945-2019. *West European Politics*, *45*(3), 612–637. https://doi.org/10.1080/01402382.2020.1870345

Chiru, M. (2015). Early Marriages Last Longer: Pre-electoral Coalitions and Government Survival in Europe. *Government and Opposition*, *50*(2), 165–188. https://www.jstor.org/stable/26350370

Dalton, R. J. (2008). The Quantity and the Quality of Party Systems: Party System Polarization, Its Measurement, and Its Consequences. *Comparative Political Studies*, 41(7), 899-920. https://doi.org/10.1177/0010414008315860

Dalton, R. J. (2021). Modeling ideological polarization in democratic party systems. *Electoral Studies*, *72*, 102346, pp 1-10. https://doi.org/10.1016/j.electstud.2021.102346

Fekjær, Silje Bringsrud (2016). *Att tolka och förstå statistik*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

GROTZ, F., & WEBER, T. (2012). PARTY SYSTEMS AND GOVERNMENT STABILITY IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE. *World Politics*, *64*(4), 699–740. http://www.jstor.org/stable/41683131

Hellström, J. Walther D. (2019) How is Government Stability Affected by the State of the Economy? Payoff Structures, Government Type and Economic State. *Government and Opposition*. 2019;54(2):280-308. doi:10.1017/gov.2017.21

Hellström, J. Bergman, T. Lindahl, J. Sychowiec, M. (2023). *Party Government in Europe Database (PAGED) – Note on coding principles.* The Representative Democracy Data Archive (REPDEM), Available on https://repdem.org.

Hellström, J. Bergman, T. Lindahl, J. Sychowiec, M. (2024). *Party Government in Europe Database (PAGED) – Basic dataset, Version 2024.06*. Available on https://repdem.org.

Hinnfors J. (2019). Partisystem – räkneövningar eller systemanalys?. I. Hagevi, M. (red) (2019). *Partier och partisystem* (Andra upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Hjerm, M. and Lindgren, S. (2010). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* 1. uppl. Malmö: Gleerups.

Improta, M. (2024). A Crowded Room? The Destabilising Effect of Oversized Coalitions on Cabinet Survival in Southern Europe. *Mediterranean politics (Frank Cass & Co.)*. 29(3), pp.331–366 DOI:10.1080/13629395.2023.2170033

Krauss, S. (2018). Stability through control? The influence of coalition agreements on the stability of coalition cabinets. *West European Politics*, *41*(6), 1282–1304. https://doi-org.proxy.ub.umu.se/10.1080/01402382.2018.1453596

Krauss, S., & Thürk, M. (2022). Stability of minority governments and the role of support agreements. *West European Politics*, *45*(4), 767–792. https://doi.org/10.1080/01402382.2021.1890455

Laakso, M., & Taagepera, R. (1979). "Effective" Number of Parties: A Measure with Application to West Europe. *Comparative Political Studies*, *12*(1), 3-27. https://doi.org/10.1177/001041407901200101

Laver, M. (2003). Government Termination. *Annual Review of Political Science*, *6*, 23–40. https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.6.121901.085530

Lehmann, P. Jovicic, J. Rinsum, L. 2022.Manifesto Project's Handbook Series, 1st edition

Manifesto project. Information.https://manifesto-project.wzb.eu/information/documents/information (Hämtad 2024-06-13)

Nikolenyi, C. (2004). Cabinet Stability in Post-Communist Central Europe. *Party Politics*, *10*(2), 123–150. https://doi.org/10.1177/1354068804040497

Oscarsson, H. Bergman, T. Bergström, A. Hellström, J. (2021). *Demokratirådets rapport 2021: polariseringen i Sverige*. Stockholm: SNS Förlag

Prosser, C. (2014). Building policy scales from manifesto data: A referential content validity approach. *Electoral Studies*, 35, 88-101. https://doi.org/10.1016/j.electstud.2014.05.004

Repdem. https://repdem.org/index.php/about-us/ (Hämtad 2024-06-13)

Rubabshi-Shitrit, A., & Hasson, S. (2022). The effect of the constructive vote of no-confidence on government termination and government durability. *West European Politics*, *45*(3), 576–590. https://doi-org.proxy.ub.umu.se/10.1080/01402382.2021.1914421

Shomer, Y., Rasch, B. E., & Akirav, O. (2022). Termination of parliamentary governments: revised definitions and implications. *West European Politics*, *45*(3), 550–575. https://doi.org/10.1080/01402382.2021.1997498

STRØM, K., & SWINDLE, S. M. (2002). Strategic Parliamentary Dissolution. *American Political Science Review*, *96*(3), 575–591. doi:10.1017/S0003055402000345

Svolik, M. W. (2019). Polarization versus Democracy. *Journal of Democracy, 30*(3), 20-32. https://doi.org/10.1353/jod.2019.0039

Thrane, C. (2019). *Applied regression analysis: Doing, interpreting and reporting*. E-Resources: Routledge

Umeå universitet. 2024-08-08. Demscore. https://www.umu.se/forskning/infrastruktur/demscore/. (Hämtad 2024-08-10)

Wang, C.-H. (2014). The effects of party fractionalization and party polarization on democracy. *Party Politics*, *20*(5), 687–699. https://doi.org/10.1177/1354068812448691
Warwick, P. (1992b). Ideological Diversity and Government Survival in Western European Parliamentary Democracies. *Comparative political studies*. 25(3), pp.332–361